

# SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejemana velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.  
V administraciji prejemana velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.  
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna petič-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.  
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.  
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.  
Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 31.

V Ljubljani, v petek 7. februvarija 1890.

Letnik XVIII.

## Iz Hrvatske.

(Izvirna dopis.)

Odkar je zavlada na Reki ogerska oblast, popustile so hrvatske vlade zaporedoma vsa zahtevanja svoja na ta del hrvatske kraljevine. Posebno pa se je zadnjih deset let v naših službenih časopisih vedno molčalo o reških zadevah, kakor da je Reka prenehala biti sestavni del celokupne hrvatske pokrajine. Po volilnem zakonu morala bi Reka pošiljati na hrvatski sabor dva poslanca, ali teh nikdar ne voli, in naše vlade so tako slabe, da niso mogle Reke prisiliti, da vrši to postavo. O hrvatskem saboru nočejo tedaj Rečani nič slišati, temraje pa volijo svojega poslanca za ogerski sabor, kajti le tjakaj spadajo oni, ne pa v Zagreb. In da pokažejo, kako goreča je ta njihova ljubezen do skupne ogerske domovine, volijo vselej za svojega poslanca korenitega Madjara. Pri vsem tem pa vendar Reka ni niti madjarska, niti talijanska, nego je velik del prebivalstva njenega drugega mišljenja, kar so pokazale zadnje mestne volitve 28. januarija t. l. Borba je bila živahna in sodelovanje volilcev mnogobrojno. Dve stranki ste si stali nasproti: ogerska in pa domača, narodna ali hrvatska, na čelu nje poznati hrvatski domoljub baron Š. Vranicani. Sama okolnost, da se je na Reki razvila taka borba, je pojav, ki mnogo pomeni in ki se ne smé prezreti. In če se vzame v poštev še število glasov, katere je dobila narodna hrvatska stranka, namreč od 560 jih je dobil Vranicani 223, potem je to gotovo vesel dokaz za vsakega Hrvata. Pa če še pomislimo, da je za madjarske kandidate glasovalo čez 120 uradnikov, potem se pokaže volitev za Hrvate še radostnejša, kajti večji del posestnikov je na hrvatski strani.

Pa vendar, kako malo se je o tem pojavu na Reki znalo po ostali Hrvatski! Kakor da te volitve sploh za Hrvate nimajo nobene važnosti in vrednosti. Človek, ki bere naše časopise, mogel bi se vprašati: so se li Hrvatje zares odrekli Reki? Je-li Reka ni hrvatska? Reka, kjer obiskuje tamošnjo hrvatsko

gimnazijo do 260 čilih dijakov Hrvatov! Je-li ni za to mesto v celi Hrvatski nobenemu več mari? Kdor bere naše časopise, našel bode v njih raznih stvari od najdaljnih krajev in o najneznatnejih osebah in stvareh na svetu; a o hrvatski Reki niti besedice ne najdeš. Samo „Hrvatska“, „Naša Sloga“ in „Obzor“ prinesejo včas kakšne vesti iz Reke, vsi drugi časopisi molče o vsakem gibanju na Reki. Kje je tedaj Reka in kaj je za Hrvatsko to mesto?

Takšna indiferentnost, to molčanje naših časopisov je kaj žalosten pojav v našem političnem in narodnostnem životu. Kdor odpre časopise, ki so pred nekoliko leti izhajali na Hrvatskem, našel bode v vsakem broju dopisov in vesti iz Reke, iz Dalmacije in iz drugih hrvatskih krajev. Danes pa, kakor da so Hrvati izgubili to čustvo narodne zajednice, narodnega edinstva. O Reki se molči, te se niti ne spominja, kaj se tukaj dogaja; a o Dalmaciji se pišejo take netočnosti, sevéda po nemških časopisih posneto, kakor o deželi, ki leži tam nekje pri Paflagoniji. Znano nam je še vsem, kako so „Narodne Novine“ napale prigodom mestnih volitev zagrebških neodvisno hrvatsko stranko ter jo nazvale dalmatinsko in nemirno, in tako se je vsled tega osokolil neki član odbora za vseučilišni ples, one dalmatinske dijake, ki so proti temu plesu, imenovati tujce na našem vseučilišču. In tako je pri nas v tem pogledu, kar se tiče slovanske zajednice, vse gorše. Dočim se dalmatinsko-hrvatski in istrijski ter slovenski časopisi zanimajo za vse, kar se godi v Zagrebu, molče naši časopisi razun „Obzora“ in „Hrvatske“ o vseh važnih dogodjajih v Belemgradu, Spljetu, na Reki, v Trstu, v Ljubljani in drugih jugoslovanskih mestih. Tudi to je slabo znamenje našega časa, in še najžalostnejše zato, ker se je teh nazorov poprijel tudi že velik del naše mladine. Vlada naša to želi in tudi rada gleda, da se slovanska zajednica pri nas gubi, kajti na ta način more tim laglje napredovati druga zajednica, namreč: hrvatsko-madjarska, za katero se žrtvuje vse in po kateri bi imela biti rešena naša Hrvatska vseh ne-

prilik. Ali vkljub vsemu trudu vladinih časopisov in drugih zamamljivih sredstev se vendar ne dá prirojena nagnjenost k pravi zajednici in sicer slovanski, kajti samo taka more biti pri nas, v našem narodu zadušiti; pa če se tudi za nekaj časa potlači in deloma uduši, vzdignila se bode gotovo s prerojenim Slovanstvom tudi zopet pri nas kot ptič Fenis izpod pepela, kajti kar ima životne snage, ne dá se tako lahko ugonobiti, in Slovan gré na dan tudi pri nas.

## Židovska zvijača.

Iz Krakova pišejo v petrograški tednik „Kraj“: „K profesorju tukajšnjega vseučilišča, dr. Smolki, prišel je nepoznan gospod s karakterističnim vshodnim tipom ter mu naročil, naj bi kot profesor zgodovine napisal kratke životopise poljskih kraljev. Profesor dr. Smolka je naznanil tujcu pogoje, pod katerimi se hoče dela lotiti, katere je tudi ta brez premisleka sprejel. Dalje je prosil nepoznani tujec prof. Smolko, da bi mu naznanil in imenoval umetnika, ki bi mogel izdelati portrete poljskih kraljev. Smolka je pokazal na Matejka ter omenil, da tega umetnika bi bilo treba dobro plačati. — „A koliko bi po priliki zahteval Matejko?“ vprašal je tujec. — „Ne vém“, odgovoril je prof. Smolka, „pa mislim si, da okolo 3000 gld.“ — „Dobro“, odvrnil je tujec ter naročil Smolki, naj bode posredovalec med njim in Matejkom. Med tem pa je Matejko smatral svoto 3000 gld. za premalo ter naznanil, da zahteva 10.000 gld. Ko je torej družega dne Smolka nepoznanemu tujcu to zahtevo naznanil, je ta zopet brez pomisleka odgovoril, da dá 10.000 gld., hoče pa napraviti o tej zadevi pismeni dogovor v navzočnosti notarja. Ker torej takošao delo z nagradami in ilustracijami more stati okolo 35.000 gld., zaradi tega je težko si domišljevati, da bi bil nepoznani tujec navadni izdateljski špekulant, kajti dobiček iz tega dela bi ne pokrtil niti polovice njegovih stroškov. Zaradi tega si domišljujejo mnogi, da ta nepoznani izdajatelj je baron in bankir Hirsch, kateri se je jel jako zani-

## LISTEK.

### Izpovedanja bivšega prostomisleca.

(Spisal Leo Taxil. Iz francoščine preložil Martin Žiltir.)

(Dalje.)

Dné 18. avgusta na večer dospemo v Toulon. Bilo nas je več tisoč prostovoljcev, pripravljenih stopiti v ladije. Dné 19. avgusta zjutraj namečejo nas v razne brodove. Jaz sem bil na krovu „Intrépida“.

Dné 21. avgusta bili smo v zatočju pred Alžerom. Odpravijo iz ladije moze prvega polka zvavov, in bród odpluje dalje noseč v Philippeville tretjega polka moštvo.

Stora zove se luka, kjer se ustavi „Intrépide“ zadnjikrat, 23. avgusta. To vam je majhen trg, nekoliko kilometrov od Filipville. Prebivši tri dni na tem kraju, napotimo se v Constantine, po novozidani železnici, in 37. avgusta dojdemo v založišče.

Mene denejo v sedmo stotnijo prvega bataljona. Naša stotnija ni imela stotnika; častnik, ki je opravljal njegovo službo, imenoval se je Larguillé.

Da bi nas izurili, pošljejo nas v gorati kraj, v katerem Constantine leži na najvišjem vrhu, to

je, na Atlasu. Gora, kjer smo taborili, je Djeb-el-Quach. Kraj je prav lep, pa grozno divji; po noči so se hijene in šakali bili okoli naših šotorov za ostanke naše hrane, ter nam napravljali koncert, ki ni kazal nič blagoglasnega.

Taborovanje po Djeb-el-Quachu je trajalo do 7. septembra. Zgodaj zjutraj ta dan dobimo ukaz: „vrečo na hrbet!“, in na potu smo preko gôr, brez vednosti, kam?

Redkokdaj sem videl krajino tako čudovito, tako lepo, kakor to, katero smo prehodili na tem potu čez gore in doline.

Prvi dan, 7. septembra, smo imeli priti v Smendou, ki je v ravni črti oddaljen 27 kilometrov od Djeb-el-Quacha, skupaj več kot 30 kilometrov po skalnatem potu. Pa kako lahko smo hodili! Vsa moja zvavska oprava me ni težila za unico. Kako veselje, iti po raztegajoči se dolini za Qued-el-Kébirom, ki teče z visokih vrhov, odkoder smo mi odšli, in se drvi z ropotom, sedaj penoč se, sedaj zvijajoč se ljubko; potem pa se vrže čez skalne prepade in se slednjič stisne v velikansko soteske in globoka gozdna žrela; tako nas veselo spremlja in kratkocasi z godbo divjega potoka, ko se premetava od slapa do slapa. Pot se nam je ta dan zdela prav kratka.

Naslednji dan drugi hod, od Smendou-a v El-Arrouch, 33 kilometrov. To je bil še prijeten sprehod. Šli smo skozi El-Kantour, pa se nismo ondi ustavili in dospeli zvečer v mraku k namenjeni postaji. V El-Arrouch-u je bil semenj, zato so bile gostarije. Pa semenj je privabil tudi v bližino tabora neke gôste iz gozdov, ki niso dobro došli. Naša četa vso noč ogenj kuri, da ohrani v spodobni daljini te zlodejne zveri. In vendar vso noč nismo mogli zatisniti očesa; tako cvileče glasove provzročeval je šunder teh mesožreecv. Drugo jutro pri odhodu so nam pravili prebivalci, da so imeli panterji tega kraja med seboj bitvo.

Odhajamo ob prvih solčnih žarkih. Tretji dan nam je bila najdaljša pot, 44 kilometrov; pričakovali pa smo oddihljeja za celi dan v Jemmapes-ih, kamor smo imeli priti.

Takrat je pot izgubila prijetnost. Postajali smo trudni. Od El-Arrouch-a skozi Gaston-Ville do Saint-Charles-a je bila pot enolična. Potem priti od Saint-Charles-a v Jemmapes, je bilo treba prekoračiti strmo gore, in taka hoja, strmo navkreber in strmo navzdol, ki nas je začetkom očarala, ni bila več za naše utrujene noge.

V tem delu našega potovanja imeli smo, ne

mati za gališko Poljsko in poljske žide, a hoteč si pridobiti vpliv na poljsko inteligencijo, hoče on izdati životopise in portrete poljskih kraljev ter takó veleti Poljakom baviti se z minulostjo, a poljskim židom pa pripraviti izborna stališča v sedanosti. No, kakor je iz nastopne slike razvideti, tega židje v Galiciji itak ne pogrešajo.

Takó piše na pr. „Červonaja Rus“: „V Lvovskem okraju je prenehala goveja kuga in vsled tega so bili zopet dovoljeni somnji za živino. Kmetje, ki nimajo s čim preživiti svoje živine, razveselili so se tega ter upajoč dobiti novce za kruh in sol prignali mnogo živine v neki trg na somenj. Ker je bila kuga vže ponehala, ni nihče branil kmetom gnati živino v trg. Toda tukaj se je pokazalo upanje kmetov prazno. Židje so se dogovorili med seboj ter ponujali za živino samó neznatne svotice, za kar kmetje, akoravno v potrebi, niso hoteli oddati svoje živine takó rekoč zastonj. Pa jim ni preostajalo družega, nego gnati živino nazaj domóv. Toda tukaj so kmetje gladni, prezebli vsled celodnevnege postopanja na somnjišču, in ne imajoč vrhu vsega tega niti krajcarja v žepu, prišli še le v pravo nepričakovano zadrego. Za vogáli izven trga stali so policaji ter niso dovolili odgnati živine, ukazovaje osupnelim kmetom, naj ženó živino nazaj v trg na tridnevni kordon ter pusté novce ali pa krmo, da se živina preživi. Lahko si je móči predstaviti obup revnih kmetov. V žepu ni niti krajcarja, a žena in otroci čakajo domá na kruh in sol; živina je gladna in tukaj se jim naroča, da se ima vršiti še tridnevni kordon ter v trgu drago plačevati tridnevno preskrbljenje živine, zbog katerega treba še samim v trgu ostati. Kmetje imeli so iz tega kolobarja le jeden izhod: povrñiti se v trg in prodati svojo živinico za ceno, katero so ponujali židje. Poslednji so itak že čakali na to. Smejaó se kmetom in oštevajoč jih, zakaj živine niso poprej oddali, kupili so sedaj živino še za nižje svotice, kakor so jih poprej ponujali. In čudno, po židih kupljena živina ni bila pognana po policajih nazaj, da se izvrši tridnevni kordon.“

Takó „Červonaja Rus“. Doslej se je navadno tudi med nami slišalo, da „žid židu sedemkrat pomaga“, vsled česar židje žida, ako tudi propade, hitro potegnejo iz propasti. No, da bi še kristijani na takošen krivičen način židom pomagali, to se doslej še ni slišalo, akoravno radi verjamemo, da je vse to čista resnica. Izvršiti pa takošno hudobijo nad revnim, izstradanim národom, kateremu preti celó smrt gladá — ni li to vže v nebovpijoča krivica? Pa vsaj najde ona odmev tudi na Dunaji!

## Hus v svojem in sedanem času.

### VI.

Profesorski zbor v Pragi je bil z večino prepovedal, učiti ali zagovarjati teh 45 krivih nauk iz Wiklifovih spisov izcerpljenih. Ni pa bilo naravnost prepovedano, te spise imeti, brati ali prepisavati, in res vidimo, da so se ti Wiklifovi spisi širili posehmal še bolj. Hus je lastnoročno preložil Wiklifov glavni spis „Triologus“ na češko in ga razposlal mnogim vplivnim možem lajikom. Očitno

bom dejal, veselje, temveč ugodnost srečati lepega leva. Mirno je sedel na griču, oddaljenem nekoliko od našega pota, in nas je gledal, ko smo mimo šli, in ni iskal prav nikakega prepira z nami. Mi sklenemo vrste, pojoči utihnejo; dosti, da smo bili pazljivi, ko bi nas hotel napasti, in mirno smo nadaljevali svojo pot brez vsacega izzivanja. Mislim, da gospod lev in mi, oboji, smo le radovedni eden drugega ogledovali. Ko smo bili izpred oči veličastne živali, razodeli so nekateri zlovoljni misel, da nismo prav storili, ker nismo rabili šaspotov (pušk); pa pustili smo jih govoriti.

V Jemmapes-ih, kamor smo prišli precéj pozno zvečer 9. septembra, zvemo, da je bila na Francoskem oklicana ravnokar ljudovlada. Prebivalci, med katerimi je bilo veliko izgnanih zaradi državnega udara, sprejeli so nas toplo. In mi tirjali smo enoglasno, naj nas peljejo nazaj v Philippeville.

Gotovo so došli novi ukazi po brzozjavu poveljniku čete, kajti drugi dan na jutro nam naznani, da nameravanega oddihljeja ne bo in da bomo šli na pot, da pridemo v luko, kjer nas bodo ukrcali. Treba je bilo prejšnjega pota nekoliko nazaj storiti in četrtič iti, in sieer 38 kilometrov. Pa veliko jih je preveč zaupalo svojim možem; med tistimi bil sem tudi jaz. Če tudisem imel najboljšo voljo, s

z besedo pa ni govoril o tem in je prepustil javni zagovor ognjevitemu Stanislavu Znojinskemu.

Ta zbor je bil odločiven, ker od sedaj naprej se si stali ne več znanstveno, ampak sovražno nasproti. Nekoliko časa se je stvar še vlekla bolj skrito in tiho in se boj na zunaj ni unel. Poglavitno zato, ker je novi nadškof Zbinek bil Husu očividno naklonjen.

Zbinek je bil plemič po rodu, izšolan, kolikor se je dalo tačas. Mlad je prišel na škofovsko stolicó. Vedenja je bil ljubeznjivega, življenja čistega, a — bil je bolj vitez nego škof. Leta 1404. in 1406. je stal kot poveljnik kraljevih čet v boju. Iz početka se ni zmenil za to nič, kaj počó na vseučilišču, kako se širi wiklifizem. Ker je slišal od Husa, da je strog v нравnem oziru, dal mu je prevažni in zaupni posel, da je pazil na cerkveno disciplino in da je razvade, ki jih utegne opaziti, naznanjal škofu.

Ob enem sta bila imenovana Hus in Stanislav sinodalnima pridigarjema, kar je pri Stanislavu Znojinskem kot odkritem pristašu Wiklifa vsekako jako čudno.

Stara navada je bila v Pragi imeti vsako leto dve sinodi: eno dné 5. junija, o sv. Vidu, drugo dné 18. oktobra, o sv. Luki. Tukaj sta torej govorila Hus in Stanislav. Te pridige so se ohranile in nam kažejo v grozno črnih barvah napake duhovnikov na Češkem. Zlasti Husova je grozna, ker ne prizanese od papeža do zadnjega klerika nobenemu duhovniku. Nadškof Zbinek je poslušal pridigo Husovo in ga je pohvalil zaradi njegove gorečnosti, drugi prelati pa so slutili zadej slabe reči, bili so nevoljni in so sporočili o tem v Rim, da straši v Pragi Wiklif. Papež Inocencij VII. opozori nadškofa (24. junija 1405), naj iztrebi Wiklifovo krivoverstvo; dné 9. februvarija 1406 pa so zatožili nadškofu Stanislava Znojinskega, da neč na univerzi krivoverstro Wiklifovo. Nadškof pokliče Stanislava, naj se opraviči, in Stanislav je izjavil pod prisego, da razlage ni še končal, in da po navadi školastiški najprej navaja zmote in potem bo razvil pravi nauk katoliški. Nato je odšel prost. Tako so se izrezali tudi vsi drugi, ki so bili zastran wiklifijanstva pri nadškofu zatoženi. Vendar izdá nadškof leta 1406. prepoved na sinodi zoper Wiklifove nauke o sv. Reš. Telesu in zoper pohujšljive pridige v Wiklifovi o b l i k i.

Tako je menil nadškof, da je vsem ustregel, in da je wiklifizem pokopan. Hus pa je ostal v milosti pri nadškofu in je še naprej pridigoval na sinodah leta 1406. in 1407.; ni se mu nič poznalo, da je prepoved pohujšljivih pridig bila tudi zánj dana.

V jeseni l. 1406. je prišlo nekoliko dijakov domov iz Oksforda. Ti so hvalili Wiklifa in celó neko spričevalo oksfordskega vseučilišča so prinesli seboj, kjer je bilo zapisano, da Wiklif ni bil nikdar obsojen zaradi krive vere. Hus je prinesel v sinodi to spričevalo na leco in ga je kot evangelij bral in potem ostro šibal duhovnike simoniste. Končal je patetično: „Želim, da bi po smrti moja duša tam bila, kjer je sedaj Wiklifova.“

Ker ni bilo pravega jezú zoper te agitacije, širila se je hitro „viklifija“, kakor so tačas to gi-

šestnajstimi leti človek ni trden; po takih naporih so mi móči pošle.

Zjutraj sem še hodil; pa od poludneva naprej so mi odpovedale noge. Sédem obupan na kraj ceste in rečem „z Bogom!“ tovarišem. Vročina je bila neznosna; solnce je žgalo alžerske gore, usta so mi bila osušena, in ni bilo kaplje kakorsnekoli tekočine, da bi udušil žejo. Privlečem se, kakor morem, k neki gozdni jami, v kateri ugledam na dnu majhno lužo vode; naj stane, kar hoče, moram tja priti. Po mnogih naporih, plazeč se po kolenih, pridem do luže. Ostuden prizor; luža, komaj meter široka, je bila polna krastač. Vendar pa se pripognem z ustmi do te nezdrave in smradljive vode in jo pijem. Pa ker nisem mogel premagati gnusa, takoj vržem iz sebe to okuženo pijačo. Kaj bo iz mene, samega, zapuščenega v tem samotnem kraju?

Misel, da bi molil, — oh! obstati moram, — ni mi prišla. Res je, da drugi ondi v domovini so molili za-mé.

Misel se me poloti, da utegnem postati plen kake divje zveri. Spomnim se leva, katerega smo videli prejšnji dan; panterjev, ki so se takrat tako množili v filipvilski okolici. Še móči, braniti svoje življenje, nisem čutil v sebi. Ko me sprehajajo take obupne misli, izgubim zavednost. (Dalje sledi.)

banje imenovali, po Češkem in čez meje. To izvedó tudi v Rimu, in pride od papeža Gregorija XII. na nadškofa novo pismo, kjer mu piše, da so na Češkem res nekateri, ki o sv. R. Telesu po Wiklifovem nauku učé, in da jih celó kralj podpira.

Kralju Venceljnu je bilo to silno zoperno. Od leta 1400 naprej je bil v boju z nemškim vladarjem Rupertom, svojim tekmečem, kateri je vse uporabil zoper Venceljna, kar bi mu moglo škodovati. To sumničenje pa, da on (Vencelj) podpira viklifovce, odtegnilo bi mu vse dobro misleče ljudi med Nemci. Zato ukaže strogo preiskavo zoper take heretike s pristavkom, da bo dal vsacega sežgati, katerega dóbi v to zmoto zapletenega.

Preiskav je bilo mnogo, našli pa niso nič.

## Srbija in Črna Gora.

Kako negotove so razmere na balkanskem poluotoku in kako brzo moremo biti necega lepega jutra iznenadeni z novimi dogodjaji, to dokazujejo čudne in vznemirljive vesti, ki nam v poslednji dobi dohajajo iz Srbije. Istina je, da se Srbija še ne oborožuje, temveč hvalevredno štedi in stiska vsak denar, da se more ojačiti. Vsekako pa se na tihem pripravlja za bodočnost ter ima vse dobro premišljeno, kam jo vedejo ta pota.

V deželo, katero je bivši kralj Milan pritiral do kraja propada, povrñil se je z ustavnimi vredbami mir, in srbsko kraljestvo se zopet krepi in konsoliduje iz časov policijske despotije, ko so davili ženske po ječah in se ministri niso branili denarja podkupcev. Dočim kralj Milan počiva na svojih lavorikah v Parizu in vživa veseli predpust, vrača se Srbija iz zmešnjav. Da, Srbija je v kratki dobi dosegla to, kar se je vsakemu zdelo skoro gola nemožnost, iz letošnjega proračuna namreč je zginol skoro popolnem primanjkljaj, da-si je v poslednji dobi znašal še več milijonov.

Vse to bi prej pomenjalo utrjenje miru za mnogo let, katerega tako živo potrebuje dežela. Toda so tudi okoliščine, katerih ne mogó premagati srbskega kraljestva vladarji, okoliščine, ki morejo vsak hip prouzročiti obrat, na kateri se tudi pripravljajo Srbi. In ti pripravljalni koraki so zveza med Srbijo in Črno Goro in naselitev 6000 Črnogorcev na najnevarnejših krajih Srbije. Bila je doba, ko so hladne odnošaje med obema srbskima državama smatrali kot take, ki zabranjujejo vsako skupno postopanje. Toda pozabilo se je, da je med obema tudi prej prevladala ta napetost, in v važnem trenutji ste se obe zopet sporazumeli. Zveze med obema ni bilo treba torej stoprav sklepati, temveč staro samo obnoviti. Politika teh mož, ki zasedajo v vladarstvu, naperjena je bila že od šestdesetega leta v to, da se oživotvori velika zveza vseh krščanskih narodov na Balkanu.

Ni li to posebnega pomena: naseljenje tisoč in tisoč Črnogorcev na Srbskem? Vzemimo v roke zemljevid in poglejmo, po katerih krajih so se naselili Črnogorci! Je ta pokrajina ob reki Toplici, kjer se ob obeh straneh popenjajo visoke gore, izmed kojih južna panoga dela mejo med Srbsko in Turško. To so zlasti okraji Prokoplje in Kuršumlje, tolikrat imenovani v poslednji dobi. Te kraje so namreč neprestano napadali divji Albanci s Kosovega, vznemirjali ljudi ter morili straže, ropali črede in požigali sela.

Zdaj bodo ondi naseljeni Črnogorci, vojaška granica, kakor nekđaj graničarji na Hrvatskem proti Turčinu; na tej meji stali bodo vedno pripravljene Črnogorci na odboj. Ne samo obrana, temveč tudi prednji voj se tu zbira za vse možne prihodnje napade na turško ozemlje in vojno za osvobojenje. Od te dóbe, ko so se tu naselili bojeviti Črnogorci, čuli bomo ravno nasprote vesti, da namreč ne vdirajo Albanci na Srbsko, temveč Črnogorci v ozemlje albansko, da bi jih namesto turške vlade sami brzdali.

Istina je, da so se ti Črnogorci izselili iz svojih goratih krajev radi tega, ker jih le-ti niso mogli živiti. Skalnate pečine junaškemu narodu več ne zadostujejo, ker se množí ljudstvo in je torej prisiljeno, da se izseljuje. Iz tega pa še ne sledi, da bi se bili morali naseliti ravno na Srbskem. Lahko bi bili šli drugam na balkanskem poluotoku, odkoder so se običajno vračali domov, ali pa na rusko, kjer jim radi odkazujejo zemljišča. Skupno založenje črnogorske vojaške granice na Srbskem se je gotovo izvršilo na podstavi trdne pogodbe in prijateljske zveze med Črno Goro in Srbijo.

Tako vidimo torej obe slovanski državi roko v roki korakati, da bi bili kós vsem dogodjajem, ki utegnejo nastati. Kdaj in kako nastanejo prevrati — kdo vé? Da pa gotovo pride to trenutje, porok nam je nerešeno vprašanje o turškem gospodstvu.

## Politični pregled.

V Ljubljani, 7. februarija.

### Notranje dežele.

**Državnozborna desnica.** Z Dunaja se poroča „Politiki“: V zadnji seji parlamentarne komisije se je pokazalo, da se od Božiča konstelacija na desnici ni premenila in bode vsa desnica ostala edina.

**Brno.** Župan Winterholler je v občinski seji dné 4. t. m. nasvetoval, naj se neka nova ulica na čast dr. Eduardu Sturm imenuje z njegovim imenom. Govornik je naglašal, da mu z ozirom na zasluge dr. Sturm ni treba utemeljevati predloga, ki je bil na to soglasno sprejet. S č. som bodo liberalni Nemci svojim živim velikonom pričeli postavljati še spomenike, ki pa ne stojé večno.

**Ogerska.** Zopet se ponavljajo glasovi, da se je Tisza naveličal svojega ministerskega posla. Neki dunajski list poroča, da bode Tisza odstopil takoj po budgetni debati. Kot njegova namestnika se imenujeta poljedelski minister grof Julij Szapáry in naučni minister grof Albin Csáky. — V zbornici je pravosodni minister Szilagyi naglašal v daljšem govoru, da ne bode vpeljal po vsi deželi porotnih sodišč. On namreč želi, da se morajo povsod porotne obravnave vršiti v madjarskem kot državnem jeziku. Ker pa to ni mogoče, naj se v takih krajih opusté porotna sodišča. — Torej celó na pravosodnem polju naj odločuje državni jezik. Pravica zahteva, da morajo uradniki znati jezik prebivalstva in da ne sodijo ljudi po tolmačih. Nasprotno ima vsakdo pravico, da se v svojem jeziku zagovarja nasproti obtožbam. Ako niso porotna sodišča umestna za kraje, kjer se ne govori madjarščina, potem pa naj odpravijo še druge urade, ako uradniki ne razumejo strank.

### Vnanje države.

**Bolgarija.** Gledé z.rote majorja Panice in tovarišev ne smemo po besedi tolmačiti poročil iz Sofije, kajti Stambulov ne izbira sredstev proti svojim nasprotnikom. Policijski načelnik v Sofiji se je odpovedal svoji službi. Preiskava bode pokazala, kaj je na krik, ki se razlega iz Bolgarije po Evropi.

**Rusija.** Kitajska vlada ni ravno prijazna Rusiji, kakor trdijo najnovejša poročila. Kitajci nameravajo zgraditi železnico med Pekingom in Girinom, in tako bode v nevarnosti daljna ruska posestva. Tudi ob Amuru in Usuriju skušajo Kitajci prehiteti Ruse. Na kitajsko-mandžurski meji je kitajska vlada naselila do 50.000 duš, Rusija pa je na jugu Usurija naselila do 15.000 oseb. V severovzhodnem kotu Mandžurije se je naselilo do 200.000 Kitajcev; poleg tega je kitajska vlada razpostavila ob ruski meji mnogo vojakov. Vse to dokazuje, da hočejo Kitajci odločno postopati proti Rusiji. „Novoje Vremja“ priporoča ruski vladi, naj pomnoži svoje brodogve v Tihem Morji, ruski diplomatje pa naj pazijo, da se ne spró s Kitajci, ker Rusija mora paziti na zahod.

**Nemčija.** Nemška vlada hoče sama vrediti delavsko vprašanje brez mednarodnega shoda. To misel je cesar Viljem sam izrazil te dni pri dinéju, katerega je priredil knez Bismarck. Bekel je namreč, naj se posebna komisija posvetuje o delavskem vprašanju in svoje nasvete izroči državnemu svetu. S tem je cesar pokazal, da se v tem vprašanju ne strinja z Bismarckom in da resno hoče, naj se vlada poprime dela. „Reichsanzeiger“ je objavil cesarjevo pismo na državni zbor, v katerem cesar naglašá potrebo, da se podpira nemška industrija na svetovnem trgu. Ako bode pešala industrija, bodo tudi delavci zgubili zaslužek.

**Francija.** Mornarični minister zahteva v proračunu za l. 1891 kredita za 10 oklopníc, 11 križarjev in nad 50 manjših torpednih ladij. — „Journal des Débats“ piše o predlogu polkovnika Stoffel-a o zvezi Francije z Nemčijo proti Rusiji, da je to utopija. Tudi ko bi Nemčija odstopila Alzacijo in Loreno, ne bila bi mogoča taka zveza, ker nasprotuje izročilom in koristim Francije. Med Francijo in Rusijo ni nobene zveze, toda njune koristi se strinjajo. List dostavlja, da omenjena knjižica ni vredna besed in razprav po listih. — Poročila iz Pariza sicer trdijo, da je odstranjena ministerska kriza, toda to velja le toliko časa, da bodo volitve končane. Nasprotje med Tirardom in Constansom je preveliko.

**Portugal.** Mnogoimenovani major Serpa Pinto je postal portugalski „enfant terrible“. Najprvo je on dal povod prepiru med Anglijo in Portugalom, sedaj pa hoče priti v Lisabon proti vladnemu ukazu ter stopiti na čelo republikanski stranki. Republikanci sploh jako delujejo proti vladi. Združiti skušajo svojo stranko po deželi ter zjediniti se s tovariši zunaj dežele. Povsod prirejajo demonstracije, o katerih časniki molčé. Vlada pa je pozorna na to gibanje in ima zbrano armado za vse slučaje. — Portugalei so zapustili ozemlje med morjem in jezerom Nyaso. Angleška južno-afriška družba pa

zbira armado, da bi zasela to ozemlje. Milijonar Rhodes, ki je ustanovil to družbo, odpotoval je v Transval, da bi od tukaj vodil raziskavanje nove dežele, katero skušajo Angleži dobiti v last.

**Šveca.** Kakor smo že omenili, sprožil je švicarski zvezni svet že pred letom misel o mednarodnem shodu, ki naj bi vredil tovarniško delo in določil skupna pravila. Avstrija je odgovorila, da se strinja s takim shodom, na katerem naj bi se sošli zastopniki raznih držav. Kakor se zdaj poroča, bode švicarski zvezni svet priredil mednarodno konferencijo v Bernu že dne 5. maja ter povabil vse industrijske države, da se je vdeležé.

**Turčija.** Iz Aten se poroča, da bodo države prisilile Turčijo, naj predrugači zadnji ferman, ker sicer ne bode miru na Kreti. Turčija je že tako oslabela, da niti na otoku Kreti ne more narediti reda ni miru.

## Izvirni dopisi.

**Iz Ribnice na Pohorju.** (Raznoterosti.) Hripa! hripa! klicali ste pred par tedni Ljubljančani, — mi pa smo se tej novej nadlogi le posmehovali. Ali prišlo je narobe! V Ljubljani ste že prestali nadležnega gosta, zdaj pa je prišel še k nam v gore. Tudi pri nas se pozna, kakor dopisnik Vaš iz Ledin poroča, po močnem glavobólu in omotici, mrazenju in trganju po udih ter neka slabost človeka prevlada; kar vse najhuje traja po tri dni. Zdaj ga že imajo nadležnega gosta skoro v vsakej hiši, tudi najvišje v hribih, kar znači, da bolezen ta izvira od zraka; druge epidemije se višin navadno nekoliko ogibljejo. Po nekaterih hišah skoraj vse leži, pri dveh posestnikih fare sv. Primoža so morali sosedovi hoditi jim živino krmit. Nekaj jih je ondi tudi umrlo; so se pač močno prehladili.

Letošnji predpust bodo marsikateri pri nas dolgo pomnili, kajti mnogim se je ta kratek čas obesil zakonski jarem na vrat, — oženiti se hoče vse! V našej fari je navadno okoli 20 porok na leto, letos so jih pa že v predpustu oklicali toliko žalibog, da so to navadno sami bivši „koruzni zakoni“, katerih nasledek v zakonskem stanu bode brzkone revščina.

Pred par tedni so videli tu neki večer lepega podnebika — meteor, ki se je svetil v mnogih barvah. Eden tukajšnjih kmetov bil je tačas v Dobravi (Kottori) na Ogerskem, kjer je bajé tudi videl tisto prikazen. Vreme smo imeli zdaj nekaj dnij jako neprijetno. Črne megle so nam obetale sneg, včasih je že naletaval, ali komaj je nekoliko pobelil, tako da je zdaj prav mrzlo. Letošnja zima posebno za vožnjo ne ugaja. Premalo snega, povsod led. Bomo morali pač v spomladi bolj brzni biti.

Pohorski

## Dnevne novice.

(Družbi sv. Cirila in Metoda) sta darovala 4. t. m. dva goriška domoljuba 250 gl. Neznana hočeta ostati menda po perzijskem reku: „Dobro učini; ta dobri čin vrzi v morje; ko bi ne našla ga ribica, Bog ti zanj vé.“ Velikodušna neznančema najjstinitelja zahvala! Slovensko razumnštvo pa naj jima bode zahvalno na ta način, da tudi odpre roke; akopram ne vselej k tako obilnemu — a vendar le k skromnejemu daru. Sploh se je smel pretečeni imenovati „Goriški teden“; ker po denarničarici, čast. g. Mariji Kancler, je uposlala k undanji veliki svoti goriška ženska podružina danes zopet 80 gold. Znaten dar! — a višjo radost še nam je učinilo ognjevito vnemo za vero in dom razodevajoče poročilo, ki so je goriške rodoljubke pridejale temu darilu. Ta svoj spis so končale s samobožilom. „Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi; — A delo in trud nam nebó blagoslovi.“ Mi pa Slovenkam, delujočim ob Sočinih bregovih, obetamo pesnika uporabljajoč: „Vaš bode venec zmage nekrvave: — Naprej, sestre — naprej zastava Slave!“ — Isto tako se je te zadnje nam ugodne dneve rodila prva župnijska pokroviteljica, prav v smislu poziva, ki smo je pred nekaterimi tedni razposlali širem slovenske domovine. Pokroviteljica Šent-lamberška župnija je to, v hribih nad Zagorjem. Trdimo žulji si pridobivajo ti naši Šentlamberčanje vsakdanjega kruha. „Po sivem kamenji so évrsti ljudje; — Iz glave otožnost jim burje podé.“ In verni so; ali — kar je redoma eno ter isto — narodni so ter tudi svojemu rodu krepki branitelji ti naši Šentlamberčanje. Brez kake sile; prav s cela prepričani dobre domače stvari so donášali svojemu dušnemu pastirju toliko časa po malem, da so nanesli pokroviteljino: 100 gl., koje je ponosna na tak svoj priprost narod prejela družba sv. Cirila in

Metoda ter ubeležila Šentlamberčane med svoje pokrovitelje trdno prepričana, da bo neimovitih Šentlamberčanov izgled jasen migljaj imovitim ter imovitejim rojakom v smislu besedi: Če so oni mogli, kako da bi ne mogli tudi Vi!

(Izredni občni zbor ljubljanske čitalnice) je bil sinoči vsled zahteve jedenindvajset njenih članov, naj se „Soča“ izključi, ker je pisala proti narodnim društvom. Trije člani so naglašali, naj se imenovani list izključi in tako izrazi obžalovanje zaradi neosnovane pisave; trije drugi so zagovarjali predlog, naj se pač dotičnemu vredništvu odpošlje obžalovanje, list pa še nadalje obdrži, ker se ljubljanska kot največja čitalnica drži načela, da je naročena na vse slovenske liste. Prvi predlog je bil sprejet in tako vržen kamen v vodo, ki bode delal valove. Slovenski listi so ono pisavo pojasnili in zavrnilo, in s tem naj bi bila po našem mnenji stvar končana. Tant de bruit pour une omelette!

(Za obrtnike.) Č. kr. ministerstvo za deželno brambo namerava vse vojaške potrebe, ki se izdelujejo iz usnja, naročiti za l. 1891 pri posameznih obrtnikih.

(Katoliško politično društvo) v Ljubljani ima danes zvečer ob 8. uri svojo tretjo redno sejo. Na dnevnem redu je razgovor o poslovnem redu, o organizaciji društva in o društvenem shodu. — Odbor je razposlal mnogim domoljubom po deželi pisma, s katerimi jih vabi, naj blagovoljno pristopijo društvu, oziroma da sprejmó poverjeništvu v svojem kraju. — Vsa pisma, ki zadevajo društvo, naj se odpošiljajo z naslovom: „Katoliško politično društvo v Ljubljani“; letnina in darovi pa se najpriličneje pošiljajo g. blagajniku A. Klein-u, mestnemu odborniku in deželnemu poslancu v Ljubljani. V odsotnosti predsednika gosp. kanonika Kluna vodi društvene zadeve prvi podpredsednik g. Oton Detela, deželni odbornik.

(Društvo Marijine bratovščine) v Ljubljani vabi k občnemu zboru moških udov, kateri bode v nedeljo dné 9. februarija 1890 dopoldne ob 10. uri v mestni dvorani na rotovžu. Dnevni red: 1. Poročilo predstojnika. 2. Čitanje zapisnika lanskega občnega zbora. 3. Poročilo o letnem računu 1889. 4. Volitev 3 odbornikov in 3 računskih preglednikov. 5. Posamezni nasveti članov društva.

(Štajarski deželni zbor) je sklenil v seji dné 19. novembra, kakor smo že omenjali, naj se mesti Celje in Ptuj izločita iz dosedanjih svojih okrajev. Nemški gospodje v Celji in Ptuj namreč niso več zadovoljni z okrajnimi zastopi, ker so pri zadnjih volitvah prišli v manjšino. Vlada pa ni predložila sklepa dež. zbora štajarskega v Najvišje potrjenje. „Tagespost“ je na to pisala: „Nemški sorojaki na Štajarskem in drugod morajo sklepati iz postopanja ministerskega predsednika, da čas skušnje za Nemece ni še potekel in da je treba narodne edinosti, delavnosti in požrtvovalnosti.“ Naj bi bila nemška gospóda toliko pravična, da ne bi zahtevala pred pravice pred drugimi narodnostimi in ne poročali bi o narodnostnih bojih.

(Slovensko gledališče.) Prihodnjo nedeljo dne 9. t. m. igrala se bode v tukajšnji čitalnici prvokrat burka v štirih slikah „Pojdimo na Dunaj“, katero je po francoski „La Cagnotte“ za slovenski oder priredil J. Ogrinec.

(Okrajni zastop v Celji.) Drazba za navazanje cestnega gramoza na vseh okr. cestah v savinjski dolini bode v Žalcu dné 15. t. m. ob 10. uri v pisarni tamošnjega župana.

(Imenik ljudskih šol na Štajarskem) v nemškem jeziku je izdal J. Rožek, č. kr. deželni šolski nadzornik. Dobiva se po 50 kr. Po tem imeniku je na Štajarskem 779 javnih ljudskih in meščanskih šol s 1985 učnimi močmi.

(Zmrznul) je minoli ponedeljek posestnik L. Kalič iz Preske na Kočevskem. Cez dan je delal v gozdu, zvečer domov gredé zašel ter obležal.

(Duhovniške premembe v lavantinski škofiji.) Umrl je dné 2. t. m. č. g. Jožef Golinar, župnik pri Mariji Devici, star 70 let. — Premeščen je č. g. kapelan J. Kostanjevec od sv. Ruperta nad Laškimi Trgom na Dobovo. Župnijski upravitelj pri M. Devici je č. g. J. Zadravec, administrator župnije v Starem Trgu č. gosp. Anton Šlander, kn. šk. duhovni svetovalec in župnik v Sl. Gradu.

(Čitalnica v Postojini) priredi veselico v nedeljo 9. svečana 1890 v prostorih g. F. Baccaricchevega hotela. Vspored: 1. V. Lisinski: „Tam gdje stoji“, moški zbor. 2. J. Stritar: „Izgubljeni sin“, deklamuje gdč. V. Praprotnik. 3. F. Majer: „Tičica

